

Sygn. akt. I ACa 155/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 sierpnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

<i>Przewodniczący</i>	<i>SSA Anna Gawelko (spraw.)</i>
<i>Sędziowie:</i>	<i>SA Grażyna Demko</i> <i>SA Kazimierz Rusin</i>
<i>Protokolant:</i>	<i>Aleksandra Szubert</i>

po rozpoznaniu w dniu 23 sierpnia 2012 r. na rozprawie sprawy
z powództwa **S. P.**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Gospodarczego w Rzeszowie

z dnia 14 grudnia 2011 r., sygn. akt VI GC 24/11

I. **o d d a l a** apelację,

II. **z a s ą d z a** od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód S. P. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Firma (...) S. P. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty 200.046,45zł z ustawowymi odsetkami od dnia 5 lutego 2010r. tytułem odszkodowania z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewoźnika drogowego w ruchu międzynarodowym (polisa (...)) zawartej z pozwanym, w tym kwoty 1.639,35 zł z tytułu poniesienia kosztów sporządzonej prywatnej opinii rzeczoznawcy.

W uzasadnieniu wskazał, że w kolizji drogowej w dniu 22 grudnia 2009r. uszkodzeniu uległo 312 pralek stanowiących wartość (...) Spółka z o. o. w W. przewożonych przez kierowcę powoda z Turcji do Polski na zlecenie (...) W. w W.. Za pralki firma (...) Sp. z o.o. w W. zapłaciła sprzedawcy w Turcji kwotę 47.459 euro. Ładunek pralek po wypadku drogowym nadawał się do złomowania. Właściciel pralek – (...) Sp. z o. o. w W. wezwał (...) W. w W. (zleceniodawcę powoda) do zapłaty kwoty 198.407,12 zł (47.459 euro x 4,1806 zł) tytułem odszkodowania za zniszczony towar, a firma (...) w W. obciążyła powoda kwotą 47.459 zł.

Pozwany – w sprzeciwie od upominawczego nakazu zapłaty z dnia 13 stycznia 2011r. – wniósł o oddalenie powództwa, zarzucił, że umowa zawarta z powodem przewiduje udział własny ubezpieczonego w kwocie 15%, że nie odpowiada za szkodę powstałą z winy umyślnej lub wskutek rażącego niedbalstwa, że powód nie udowodnił, że pokrył szkodę w przewożonym ładunku ani wysokości szkody w tym ładunku oraz zakwestionował zasadność dochodzenia przez powoda kwoty 1.639,35zł z tytułu poniesionych kosztów sporządzenia prywatnej opinii rzeczoznawcy.

Wyrokiem z dnia 14 grudnia 2011r. Sąd Okręgowy Sąd Gospodarczy w R. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 164.964,69zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 163.571,24 zł od dnia 12 lutego 2010r. i od kwoty 1.393,45 zł od dnia 27 sierpnia 2010r., oddalił powództwo w pozostałej części oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 12.936,73zł tytułem kosztów procesu.

Powyższy wyrok Sąd oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Strony zawarły umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na okres od 19.03.2009r. do 18 marca 2010r. Umowa obejmowała wypadki na terenie Europy. Z treści postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (OWU) wynika, że pozwany nie odpowiada za szkody powstałe z winy umyślnej lub z rażącego niedbalstwa. Udział własny ubezpieczonego wynosi od 15% do 30%.

W dniu 17 grudnia 2009r. powód przyjął do wykonania zlecenie transportowe od firmy (...) z W.. Przedmiotem zlecenia był przewóz 312 pralek W. z Turcji do W..

W dniu 22 grudnia 2009r. pojazd kierowany przez pracownika powoda wiozący ładunek z pralkami – uległ wypadkowi, w wyniku którego uszkodzeniu uległ cały towar. Przewożone pralki nabyte były przez (...) Sp. z o. o. w W. od firmy tureckiej za kwotę 47.459 euro. Powód zawiadomił pozwanego o wystąpieniu szkody.

W postępowaniu likwidacyjnym właściciel towaru, tj. (...) Sp. z o.o. w W. pozostawał cały czas w kontakcie z pozwanym, głównie mailowym. Pozwany został poinformowany o oględzinach towaru i uczestniczył w tym. Ostatecznie pozwany nie wniósł sprzeciwu w kwestii złomowania ładunku pralek.

Pismem z dnia 22 lutego 2010r. (...) Sp. z o. o. w W. wezwał (...) W. w W. (zleceniodawcę powoda) do zapłaty kwoty 198.407,10 zł (47.459 euro x 4,1806zł) tytułem odszkodowania za uszkodzony towar. Z kolei firma (...) w W. obciążyła powoda kwotą 47.459euro. Na prośbę powoda zapłata tej kwoty została rozłożona na 32 raty po 1500 euro tygodniowo. Firma (...) uzgodniła z powodem, że będzie potrącać kwotę 1500 euro z należności posiadanych w stosunku do powoda z tytułu świadczonych przez powoda na jego rzecz usług transportowych. Powyższe ustalenie zostało zrealizowane w czasie od 9 marca 2010r. do 12 października 2010r. przez cotygodniowe obciążanie powoda przez (...) W. kwotą 1500 euro (w ostatniej dacie – 12.10.2010r. – 950 euro) plus 3% opłaty administracyjnej, przy czym łączna kwota bez opłaty administracyjnej była równa wartości ceny towaru – 47.459 euro.

Na podstawie opinii biegłych Sąd ustalił, że przekroczenie dopuszczalnej prędkości administracyjnej na łuku drogi, nie było przyczyną wypadku. Kierowca zjechał na pobocze w celu uniknięcia zderzenia z nadjeżdżającym z przeciwnej strony pojazdem, który przekroczył oś jezdni.

W świetle dokonanych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie powoda zasługuje na uwzględnienie w części.

Sąd podkreślił, że nie ma podstaw do wyłączenia odpowiedzialności pozwanego z powodu rażącego niedbalstwa powoda. Pozwany, na którym w świetle art. 6 kc ciążył obowiązek wykazania podniesionej w sprzeciwie tej przesłanki egzoneracyjnej, obowiązkowi temu nie sprostał.

Sąd nie podzielił też zarzutów pozwanego co do braku wykazania przez powoda faktu poniesienia szkody i jej wysokości. Wartość towaru uszkodzonego w czasie przewozu wynikała z faktury (...) na kwotę 47.459 euro. Powód został obciążony tą kwotą przez zlecającego mu przewóz (...) W., a ten z kolei przez (...) S.A. pismem z dnia 22.02.2010r.

Przesłanką powstania obowiązku świadczenia przez ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej jest stan odpowiedzialności cywilnej ubezpieczającego (ubezpieczonego) za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej, a nie fakt uprzedniego jej naprawienia przez ubezpieczającego (ubezpieczonego). Powód świadczył usługę przewozu na podstawie odrębnej umowy, zastosowanie znajdował art. 3 CMR.

Sąd ocenił, że zarzut pozwanego, iż powód nie wykazał, że (...) W. uiścił na rzecz W. Polska kwotę 198.407,10 zł był spóźniony w świetle art. 479 § 2 kpc jako zgłoszony przez pozwanego dopiero w głosach stron.

Jako niezasadny uznał Sąd zarzut pozwanego, że powód bezkrytycznie zaakceptował rozmiar szkody. Pozwany nie przedłożył żadnych dokumentów ani nie zawnioskował o przeprowadzenie innych dowodów, które mogłyby potwierdzić, że zniszczeniu uległa tylko część towaru.

Wyliczając wysokość odszkodowania Sąd przeliczył kwotę euro na złote według kursu euro z dnia 11 lutego 2010r., tj. 4.0548zł. Stanowi to kwotę 192.436,75 zł. Ostatecznie Sąd zasądził kwotę 163.571,24zł , obniżając wysokość odszkodowania o 15% udziału własnego.

Sąd zasądził także koszt ekspertyzy prywatnej zleconej przez powoda tj. kwotę 1.393,45 zł, obniżając kwotę 1.639,35 zł o 15% udziału własnego.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 kpc, rozliczając je między stronami stosownie do wyniku sporu.

Powyższy wyrok pozwany zaskarżył w pkt 1 i 3 . Zarzucił:

1. błędne ustalenie faktyczne polegające na:

a). bezpodstawnym przyjęciu, że powód jako pośredni przewoźnik był odpowiedzialny względem (...) W. za naprawienie szkody wyrządzonej w ładunku przewożonym przez powoda na zlecenie (...) W. – bezpośredniego przewoźnika, podczas gdy powód nie wykazał, że bezpośredni przewoźnik (...) W., względem którego jako przewoźnik pośredni mógłby ponosić odpowiedzialność – dokonał naprawienia szkody względem właściciela przewożonego przez powoda ładunku w postaci 312 pralek marki W.,

b). przyjęcie wbrew treści zebranego w sprawie materiału dowodowego, że powód dokonał względem (...) W. naprawienia szkody będącej następstwem zniszczenia transportowanych przez powoda pralek, podczas gdy w toku postępowania okoliczność ta nie została przez powoda udowodniona.

2. naruszenie art. 233 § 1 kpc polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów i uznaniu niezgodnie z doświadczeniem życiowym oraz wbrew zasadom logicznego rozumowania, że dokumenty – raty obciążeniowe wystawione przez (...) W. stanowią dowód tego, że powód dokonał zapłaty odszkodowania na rzecz (...) W.,

3. naruszenie art. 233 § 1 kpc przez przyjęcie, że ustalenie przez powoda i (...) W. sposobu zapłaty odszkodowania w piśmie z dnia 8.03.2010r. poprzez potrącenie wzajemnych wierzytelności jest jednoznaczne z tym, że do zapłaty w ten sposób doszło, podczas gdy powód nie przedstawił żadnych dowodów, z których wynikałoby, że do potrącenia wzajemnych wierzytelności faktycznie doszło,

4. naruszenie art. 805 § 1 kc w związku z art. 822 kc poprzez przyjęcie, że powód jako ubezpieczony sprawca szkody może dochodzić od pozwanego zapłaty odszkodowania na podstawie zawartej z pozwanym umowy ubezpieczenia OC bez konieczności uprzedniego samodzielnego naprawienia szkody wyrządzonej poszkodowanemu,

5. naruszenie art. 498 kc w związku art. 499 kc poprzez błędną interpretację i przyjęcie, że do potrącenia wzajemnych wierzytelności pomiędzy powodem a (...) W. nie jest konieczne złożenie oświadczenia o potrąceniu lecz wystarczające jest samo wezwanie drugiej strony do zapłaty,

6. naruszenie art. 100 kpc.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, z zasądzeniem kosztów procesu.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 24 maja pełnomocnika pozwanego podał, że nie podtrzymuje zarzutu co do błędnego rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Bezsporne w sprawie jest, że:

- przewożone przez powoda pralki W. uległy zniszczeniu,
- pozwany wyraził zgodę na złomowanie całego ładunku,
- wartość zniszczonych pralek wynosi 47.459 euro,
- pozwany odmówił wypłaty odszkodowania firmie (...) właścicielowi przewożonych pralek,
- powód zawarł z pozwanym umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewoźnika drogowego w ruchu międzynarodowym.

Podstawowe zarzuty pozwanego dotyczą kwestii bezzasadnego przyjęcia przez Sąd, że powód zapłacił odszkodowanie za zniszczone pralki firmie (...) w W.. W ocenie pozwanego powód nie wykazał tej okoliczności, a tym samym po stronie powoda nie powstało roszczenie regresowe w stosunku do pozwanego jako strony umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewoźnika.

Istota sporu w tym zakresie i podniesione zarzuty dotyczące naruszenia art. 233 § 1 kpc i art. 498 w związku z art.499 kc sprowadza się do rozstrzygnięcia, czy doszło do spełnienia świadczenia przez powoda wobec firmy (...) w trybie potrącenia.

Przypomnieć należy, że prawna instytucja potrącenia określana także jako kompensata (albo kompensacja) jest zdarzeniem powodującym wygaśnięcie zobowiązania. Polega ona na wzajemnym umorzeniu jednorodnych wierzytelności, jakie dwie osoby mają jednocześnie względem siebie. Przepisy art. 498 – 505 kc dotyczą instytucji potrącenia ustawowego, polegającej na złożeniu przez zainteresowaną stronę prawa kształtującego oświadczenia woli o potrąceniu. Od potrącenia ustawowego (uregulowanego wskazanymi wyżej przepisami Kodeksu cywilnego) należy odróżnić inną formę kompensaty, określaną w literaturze przedmiotu jako potrącenie umowne, mająca za podstawę pozakodeksową umowę stron (art. 353¹kc). Umowa tego rodzaju umożliwia dokonywanie przesunięć majątkowych między stronami i w konsekwencji też prowadzi do umorzenia wzajemnych zobowiązań.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie w zakresie rozliczeń pomiędzy powodem i firmą (...) doszło do zawarcia umowy kompensacyjnej. Dowodem na tę okoliczność jest korespondencja powoda z firmą (...), poczynwszy od pisma (...) W. z dnia 22 lutego 2020r. (k. 35 – 36) i z dnia 8 marca 2020r. (k. 37 – 39) oraz pisma powoda bez daty oznaczonego (...) (k. 40) stanowiącego odpowiedź na pismo (...) W. z dnia 8 marca 2020r.

Treść wskazanej wyżej korespondencji wyraźnie wskazuje, że obie strony wyraziły zgodną wolę, by powód spłacał odszkodowanie wobec firmy (...) w cotygodniowych ratach po 1500 euro, którą to kwotę firma (...) uprawniona była potrącać powodowi z należnego mu wynagrodzenia za świadczenie usług przewozowych.

Takie ustalenia umowne są dopuszczalne w świetle art. 353¹ kc i mieszczą się w granicach swobody zawierania umów.

W świetle powyższego - za niezasadne należy uznać zarzuty pozwanego odnośnie naruszenia art. 498 kc w związku z art. 499 kc, bowiem przepisy te jako dotyczące instytucji potrącenia ustawowego w ogóle nie miały w sprawie zastosowania. Tym samym za niezasadne należy uznać zarzuty naruszenia art. 233 § 1 kpc sformułowane przez pozwanego w apelacji.

Reasumując powyższe Sąd Apelacyjny podziela stanowisko wyrażone w zaskarżonym wyroku, że powód wykazał fakt zapłaty odszkodowania za zniszczony w transporcie ładunek pralek na rzecz swojego kontrahenta – tzn. (...) W. z W..

Zasadny jest natomiast zarzut pozwanego odnośnie naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 805 kc w związku z art. 822 kc poprzez jego błędną wykładnię .

Jest okolicznością bezsporną, że strony sporu wiązała umowa odpowiedzialności cywilnej. Mimo, iż w trakcie przewozu realizowanego przez powoda doszło do zniszczenia pralek, pozwany ubezpieczyciel nie wypłacił świadczenia osobie poszkodowanej. Doszło do sytuacji, w której powód (ubezpieczony) jako sprawca szkody ponoszący za nią odpowiedzialność zapłacił odszkodowanie kontrahentowi umowy zlecenia przewozu.

Skoro fakt zapłaty odszkodowania przez powoda na rzecz (...) W. jest wykazany – (zarzuty pozwanego w tym zakresie Sąd Apelacyjny uznał za nieuzasadnione , o czym mowa wyżej), nie ma prawnych przeszkód, by powód mógł kierować do ubezpieczyciela (pozwanego) roszczenie o zapłatę na swoją rzecz odszkodowania ubezpieczeniowego.

Trafnie zauważył pozwany, że stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, iż sprawca szkody może dochodzić zapłaty odszkodowania z własnej umowy ubezpieczenia OC, nawet jeśli sam szkody nie naprawił – jest błędne. Odszkodowanie, o którym mowa w art. 822 § 1 kc z zasady wypłacane jest poszkodowanemu, który jest uprawniony do dochodzenia odszkodowania bezpośrednio od Zakładu (...) (art. 822 § 4 kc). Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, gdy sam ubezpieczony – sprawca szkody naprawi szkodę przez siebie wyrządzoną. Dopiero wówczas może on żądać od ubezpieczyciela zapłaty kwoty odpowiadającej wartości szkody, którą sam naprawił.

Argumentację pozwanego w tym zakresie jak i przytoczone przez pozwanego orzecznictwo Sądu Najwyższego należy w pełni zaakceptować.

Zasadność powyższego zarzutu wskazanego przez pozwanego w apelacji nie daje jednak podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku. Jak bowiem wyżej wskazano, powód wykazał, że dobrowolnie na podstawie uzgodnień dokonanych z firmą (...) zapłacił odszkodowanie za zniszczony w transporcie ładunek. Nie ma przeszkód prawnych, by powód mógł skierować do pozwanego ubezpieczyciela roszczenie regresowe. Faktem jest, że odbiorcą świadczenia powoda nie był właściciel pralek W. Polska Sp. zo.o. w W. lecz firma zlecająca przewóz – (...) W., bowiem to ta firma wystąpiła do powoda z żądaniem zapłaty odszkodowania w związku z nienależytym wykonaniem umowy zlecenia przewozu

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, że (...) W. nie przedłożył dowodu, iż zaspokoił roszczenie odszkodowawcze wobec swojego kontrahenta – (...) Sp. z o. o. w W.. (...) W. nie jest stroną niniejszego procesu, a zarzut braku takiego dowodu – jak trafnie podkreślił Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku – został podniesiony przez pozwanego już po zamknięciu postępowania dowodowego , w głosach stron.

W sytuacji, gdy pozwany ubezpieczyciel odmówił wypłaty odszkodowania na rzecz W. Polski Sp. z o. o w W. – bezpośredniemu poszkodowanemu, a firma ta nie wystąpiła z pozwem przeciwko ubezpieczycielowi sprawcy szkody (pozwanemu), dopuszczalne prawnie było rozliczenie zaistniałej szkody w ramach stosunków umownych łączących osoby , których dotyczyła ta szkoda.

Reasumując powyższe apelację pozwanego jako nieuzasadnioną Sąd Apelacyjny oddalił na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc w związku z art. 391 § 1 kpc.

js